

Sygn. akt VI U 589/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Renata Sekinda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 września 2015 r. w S.

sprawy R. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania R. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 19 czerwca 2015 roku znak: ENS/6/039085186

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje R. B. (1), poczynając od (...), prawo do emerytury;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz R. B. (1) kwotę 26 (dwudziestu sześciu) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 czerwca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił R. B. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił wyłącznie 2 lata i 3 dni pracy w szczególnych warunkach.

Odwołaniem z dnia 1 lipca 2015 roku R. B. (1) zaskarżył powyższą decyzję, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, że w warunkach szczególnych pracował ponad 15 lat, w tym w szczególności od 28 stycznia 1980 roku do 30 czerwca 1990 roku w Spółdzielni (...) w S., od 1 lipca 1990 roku do 20 października 1991 roku w Spółdzielni (...) w C. oraz od 21 października 1991 roku do 31 lipca 1994 roku w PHU (...) w C..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji. Zarzucił, iż ubezpieczony nie przedłożył żadnego świadectwa pracy, o którym mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. B. (1) urodził się w dniu (...). Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe) na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosił 26 lat, 8 miesięcy i 27 dni.

Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Wniosek o emeryturę złożył w organie emerytalnym w dniu 27 kwietnia 2015 roku.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody:

- wniosek o emeryturę – k. 1-2 plik I akt ZUS O/S. dot. R. B.;

-karta przebiegu zatrudnienia – k. 91plik I akt ZUS O/S. dot. R. B..

W okresie od 28 listopada 1977 roku do 30 listopada 1979 roku ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w Grzybnie na stanowisku kierowcy samochodowego. Kierował wówczas samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Fakt wykonywania przez niego takiej pracy został potwierdzony poprzez wydanie w dniu 10 lutego 2015r. przez przechowawcę akt osobowych ubezpieczonego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach za cały ten okres zatrudnienia.

Dowód: - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 10.02.2015 r. - k. 17, pl. I akt ZUS O/S. dot. R. B..

W okresie od dnia 28 stycznia 1980 roku do 30 czerwca 1990 roku R. B. (1) był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni (...) w S. Baza w C. na stanowisku kierowcy. Następnie, w związku z przekształceniami własnościowymi, w okresie od dnia 1 lipca 1990 roku do 20 października 1991 roku ubezpieczony razem z innymi pracownikami stał się pracownikiem (nadal w pełnym wymiarze czasu pracy) Spółdzielni (...) w S. Bazy w C., tyle że prowadzonego w formie Agencji przez G. N.. W czasie tego zatrudnienia zajmował formalnie stanowisko kierowcy samochodu o ładowności 8 ton. Wreszcie, z uwagi na dalsze przekształcenia w okresie od dnia 21 października 1991 roku do 31 lipca 1994 roku ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w C., także na stanowisku kierowcy samochodu o ładowności 8 ton.

W powyższych okresach zatrudnienia ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał wyłącznie pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. R. B. miał przydzielony na stałe samochody – najpierw marki S., potem J. o masie 8 ton. Woził nimi przede wszystkim zboża, nawozy dla GS-u, ładunki spożywcze, a także ładunki metalowe.

W związku z przekształceniami własnościowymi majątek Spółdzielni (...) w S. Bazy (...) w C. był przekazywany kolejnym podmiotom: najpierw G. N., prowadzącej Agencję, następnie Przedsiębiorstwu Handlowo-Usługowemu (...) w C., a wreszcie przedsiębiorstwu (...). Kolejne podmioty przejmowały większość pracowników razem ze sprzętem, na którym ci kierowcy pracowali. W czasie zatrudnienia tak w (...), jak i później w Agencji oraz PHU (...). B. jeździł cały czas tym samym pojazdem, wykonując te same co wcześniej obowiązki.

Dowody:

- świadectwo pracy z 30.06.1990 r. - k. 19 plik I akt ZUS O/S. dot. R. B. ;

- pismo z 27.04.2006 r. - k. 20 plik I akt ZUS O/S. dot. R. B.;

- zeznania świadka I. J. - w wersji elektronicznej oraz k. 37 akt sprawy;
- zeznania świadka J. P. - w wersji elektronicznej oraz k. 38 akt sprawy;
- zeznania ubezpieczonego - w wersji elektronicznej oraz k. 37 akt sprawy;
- akta osobowe ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w S. - k. 27 akt sprawy

Ubezpieczony posiada prawo jazdy kategorii C, B+E i C+E od 8 grudnia 1977 roku.

Niesporne, a nadto dowód: adnotacja w protokole rozprawy z 23.09.2015r. – k. 36 akt sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 z późn. zm.; dalej jako: ustawa emerytalna), mężczyznom urodzonym po dniu 30 września 1953 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 67 lat, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl jednak przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40 (tj. wieku 60 lat), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

W ust. 2 wskazano, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis § 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu § 2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w Wykazie A w dziale VIII, zatytułowanym „W transporcie i łączności”, w podtytule (...), pod pozycją 2 wskazano, że pracami w szczególnych warunkach są „prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych,

specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawał fakt, że R. B. (1) ukończył 60 lat w dniu 20 maja 2015 roku, nie przystąpił do OFE oraz że na dzień 31 grudnia 1998r. posiadał łączny okres składkowy i nieskładkowy przekraczający 25 lat, z czego co najmniej 2 lata i 3 dni przepracował w szczególnych warunkach (nie uwzględniając okresu spornego). Przedmiotem sporu pozostawało natomiast przede wszystkim to, czy ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych również w okresie zatrudnienia od 28 stycznia 1980 roku do 30 czerwca 1990 roku w Spółdzielni (...) w S. Baza (...) w C., od 1 lipca 1990 roku do 20 października 1991 roku w Spółdzielni (...) w S. Agencja w C. oraz od 21 października 1991 roku do 31 lipca 1994 roku w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w C.. Organ rentowy odmówił bowiem uznania wskazanych okresów zatrudnienia za okresy pracy w szczególnych warunkach z uwagi na brak świadectw wykonywania przez ubezpieczonego w tym czasie pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze powyższe sąd w pierwszej kolejności zwrócił uwagę, że faktem jest, że zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.), okresy pracy w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że w postępowaniu przed sądem fakt wykonywania przez daną osobę pracy w warunkach szczególnych może być ustalany także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi. Wydanie lub niewydanie przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie rodzi bowiem żadnych skutków materialnoprawnych. Zaświadczenie to jest bowiem jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym.

Mając powyższe na uwadze, w ramach postępowania dowodowego sąd przeprowadził dowody – zarówno z dokumentów (akt osobowych powoda z okresu jego zatrudnienia w (...) w C.), jak i z zeznań świadków. Autentyczność i miarodajność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, a ich treść jest spójna, stąd też sąd uznał je za wiarygodne. Prymat wiarygodności przyznał sąd także zeznaniom świadków oraz korespondującym z nimi wyjaśnieniom ubezpieczonego. Oceniając zeznania świadków sąd miał na względzie, że przesłuchane osoby są osobami obcymi dla ubezpieczonego i nie mają żadnego interesu w tym, by nieprawdziwie zeznawać na korzyść ubezpieczonego, narażając się jednocześnie na odpowiedzialność karną. Zeznania przesłuchanych świadków były przy tym spójne, konsekwentne i zbieżne ze sobą wzajemnie, nie budząc jakichkolwiek wątpliwości co do ich wiarygodności. Świadkowie I. J. oraz J. P. byli – w tym samym czasie co ubezpieczony - pracownikami zarówno Spółdzielni (...) w S., jak i (...) w S. oraz Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego (...) w C., mieli zatem bezpośrednią wiedzę odnośnie rodzaju powierzanych wówczas ubezpieczonemu obowiązków i faktycznego charakteru jego pracy.

Uwadze Sądu nie uszło, iż w archiwalnej dokumentacji pracowniczej zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko określane było zarówno jako „kierowca”, jak i „kierowca samochodu o ładowności 8 ton” czy „kierowca (...) ton”. O ile w dwóch ostatnich przypadkach nie mogło być wątpliwości co do tego czy ubezpieczony faktycznie wykonywał prace kierowcy samochodu ciężarowego o masie powyżej 3,5 tony, o tyle mogły one powstać w przypadku pierwszego z okresów. W ocenie sądu jednak zgromadzony materiał dowodowy dał podstawy do przyjęcia, że praca wykonywana przez ubezpieczonego we wszystkich tych okresach, tj. nieprzerwanie od 28 stycznia 1980 roku do 31 lipca 1994 roku, była pracą w warunkach szczególnych. Z zeznań świadków i ubezpieczonego wynika bowiem, że podczas zatrudnienia na stanowisku kierowcy we wskazanych przedsiębiorstwach ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy

kierował samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Słuchani świadkowi wskazali, że w czasie spornych okresów zatrudnienia ubezpieczony kierował samochodem marki S. o masie powyżej 8 ton, przewożąc głównie zboża, nawozy dla GS-u oraz ładunki spożywcze, oraz samochodem marki J. o masie powyżej 8 ton, wożąc ładunki metalowe. Ponadto świadkowie wyjaśnili, że mimo zmiany pracodawcy (mającej charakter formalny) nie zmieniały rodzaj i zakres powierzonych im obowiązków; co więcej – u nowych pracodawców nadal kierowali tymi samymi pojazdami co wcześniej. Powyższe zeznania znalazły potwierdzenie już choćby w treści świadectw pracy ubezpieczonego od dwóch ostatnich podmiotów, w których w obu zbieżnie wskazano tonaż pojazdu, którym jeździł R. B. (8 ton). Ponadto sąd zwrócił uwagę, że ubezpieczony posiada prawo jazdy kategorii C, B+E i C +E od 8 grudnia 1977 roku, a zatem w spornych okresach dysponował stosownymi uprawnieniami do kierowania samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Nie bez znaczenia w niniejszym postępowaniu był też fakt, że jako kierowca samochodu ciężarowego ubezpieczony pracował już wcześniej w (...)w G. od 28 listopada 1977 roku do 30 listopada 1979 roku (choć z uwagi na datę uzyskania prawa jazdy kategorii C należałoby uznać, iż pracę w warunkach szczególnych mógł wykonywać dopiero od 8 grudnia 1977r., nie zaś od 28 listopada 1977r., jak wskazano w wystawionym świadectwie pracy w warunkach szczególnych).

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, koniecznym było uznanie, że ubezpieczony legitymuje się okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych (łącznie z okresem uznanym przez organ za pracę w warunkach szczególnych) przekraczającym 15 lat, co przesądziło konieczność zmiany zaskarżonej decyzji.

W myśl przepisu art. 129 ust 1 ustawy emerytalnej świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Ubezpieczony wniosek o emeryturę złożył w kwietniu 2015 roku, zaś 60 lat ukończył (...) W tym stanie rzeczy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał R. B. (1) prawo do emerytury od dnia 22 maja 2015 roku, tj. od ukończenia wieku emerytalnego (pkt I sentencji).

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Strona przegrywająca sprawę obowiązana jest bowiem zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W myśl natomiast art. 98 § 2 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu prowadzonego przez stronę osobiście zalicza się m.in. poniesione przez nią koszty przejazdów do sądu, które nie mogą jednak przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata wykonującego zawód w siedzibie sądu procesowego. Biorąc pod uwagę, że w sprawie odbyła się jedna rozprawa, na którą powód – mieszkający na stałe w C. – stawił się osobiście celem złożenia zeznań, ponosząc (wykazane poprzez okazanie paragonu zakupu biletu za przejazd w jedną stronę) z tego tytułu koszty dojazdu w kwocie 13 zł za dojazd busem w jedną stronę. W tej sytuacji w punkcie II obciążono przegrywającą sprawę organ rentowy obowiązkiem zwrotu powodowi kwoty 26 złotych.

W punkcie III wyroku sąd stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie.

W myśl przepisu art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zdanie drugie, organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Zdaniem sądu w niniejszej sprawie organ rentowy w dacie wydawania zaskarżonej decyzji nie dysponował materiałem dowodowym umożliwiającym przyznanie ubezpieczonemu prawa do świadczenia, a przyznanie R. B. prawa do wcześniejszej emerytury było możliwe dopiero po dokonaniu przez sąd dodatkowych ustaleń faktycznych, w oparciu o niemożliwe do przeprowadzenia przez organ rentowy dowody z zeznań świadków. W tej sytuacji niemożliwym było przyjęcie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za niewydanie decyzji uwzględniającej wniosek ubezpieczonego o wcześniejszą emeryturę.